

Подібні тематичні інформаційно-довідкові комп'ютерні системи повинні розроблятися різними науковими колективами, оскільки це дозволить надалі їх інтегрувати, удосконалити, а нагромаджену структуровану інформацію використати для створення потужних національних баз даних.

Література

1. Визначник рослин Українських Карпат / Під ред. В.І.Чопик та ін. — К.: Наук. думка, 1977. — 434 с.
2. Голубець М.А. Плівка життя. — Львів: Поллі, 1997. — 186 с.
3. Данилків І.С., Третяк П.Р., Петрова Л. М., Кульчицький І.М. Зведений список мохів України (*Sphagnopsida, Bryopsida*). — Львів, 1995. — 38 с.
4. Доброчаєва Д.П., Котов М.П., Прокудин Ю.П. Определитель высших растений Украины. — К.: Наук. думка, 1987. — 548 с.
5. Домашнінець В., Мовчан Я. Галицько-Слобожанська екологічна мережа. Розбудова національної екомережі // Жива Україна. — 1998. — № 13. — 14. — С. 1—2.
6. Закон України „Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000–2015 роки”. — м. Київ. — 21 вересня 2000 року. — N 1989—III
7. Зелёная книга Украинской ССР: Редкие, исчезающие и типичные, нуждающиеся в охране растительные сообщества / Под общ. ред. Шеляга-Сосонко Ю.Р. — К.: Наук. думка, 1987. — 216 с.
8. Красная книга СССР: Редкие и находящиеся под угрозой исчезновения виды животных и растений. — М.: Лесн. пром-сть, 1978. — 480 с.
9. Красная книга СССР: Редкие и находящиеся под угрозой исчезновения виды животных и растений. — М.: Лесн. пром-сть, 1984. — Т. 2. — 480 с.
10. Крипницький Г.Т., Третяк П.Р. Охорона біорізноманіття: теоретичні та прикладні аспекти // Науковий вісник: Дослідження, охорона та збагачення біорізноманіття / Збірник науково-технічних праць. — Львів: УкрДІТУ. — 1999. — Вип. 9.9. — С. 15—25.
11. Кульчицький І., Третяк П. Сервісна довідково-функціональна система „Ботанік” // Україномовне програмне забезпечення: Магер. 4-ї та 5-ї Міжнар. наук.-практ. конференції „УКРСОФТ” (Львів, 1994, 1995). Каталог україномовних програмних засобів. — Львів: СІ „Бак”, 1995. — С. 24—28.
12. Лазаренко А.С. Определитель листовых мхов Украины. — К.: Изд-во АН УССР, 1955. — 467 с.
13. Лапин Н.П., Кузьмин З.Е., Зайцев Г.Н., Сорокин С.В. Информационно-поисковая система в ботанических садах СССР. — 1984. — 30 с.
14. Малиновський К.А. Рослинність високогір'я Українських Карпат. — К.: Наук. думка, 1980. — 280 с.
15. Національна доповідь України про збереження біологічного різноманіття. Склад біоти України / Під ред. Я.І.Мовчана та Ю.Р.Шеляг-Сосонка // Жива Україна. — 1998. — № 6. — С. 10.
16. Повников Р.А. Современный уровень нарушения экологических условий и равновесия на Земле // Глобальные экологические проблемы. — М.: Мысль, 1988. — С. 5—21.
17. Проблемы создания ботанических баз данных: Тезисы докладов совещания (Новосибирск, 24–26 октября 2000 г.). — М.: ПАТЕНТ, 2000 г. — 97 с.
18. Флора европейской части СССР. — Т. 1–5. — Л.: Наука, 1974–1981.
19. Флора СССР. — М.–Л.: Изд-во АН СССР, 1934—1960. — Т. 1–30.
20. Флора УРСР. — К.: Вид-во АН УРСР, 1936–1965. — Т. 1–12.
21. Червона книга України. Рослинний світ / Під заг. ред. Ю.Р.Шеляг-Сосонка. — К.: Укр. Енциклопедія, 1996. — 607 с.
22. Червона книга України. Тваринний світ / Під заг. ред. М.М.Щербака. — К.: Укр. Енциклопедія, 1994. — 459 с.
23. Черепанов С.К. Сосудистые растения России и сопредельных государств (в пределах бывшего СССР). — Санкт-Петербург: Мир и семья — 95, 1995. — 990 с.
24. Чопик В.П. Редкие и исчезающие растения Украины. — К.: Наук. думка, 1978. — 180 с.
25. Чопик В.І. Високогірна флора Українських карпат. — К.: Наук. думка, 1976. — 269 с.
26. Botanical Garden of Ukrainian State University of Forestry and Wood Technology. Index seminum 2000. — <http://www.geocities.com/botsad2000>.

27. Flora Europaea. Vol. 1–5 // Cambridge: Cambridge Univ. press. — 1964—1980.
28. Internet directory for botany: checklists, floras, taxonomic databases, vegetation — Original location of this page. — <http://www.helsinki.fi/kmus/hotflor.html> — 11.12.1998.
29. Musjakin S., Fedoroneczuk M. Vascular Plants of Ukraine. A Nomenclatural Checklist. — Kiev: National Academy of Sciences of Ukraine, 1999. — 345 с.
30. The 2000 IUCN Red list of Threatened Species. — Cambridge CB3ODL, UK. 2000. — <http://www.redlist.org>.
31. The Global Plant Checklist Project (IOP). — <http://hgbm3.hgbm.fuberlin.de/IOP/GPC/>

УДК 639.1 (093)

П.Т. Яценко

Інститут екології Карпат НАН України

М.В. Химин

Державне управління екобезпеки у Волинській області

ПРО ПОТРЕБУ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕРЕЖІ ПРИРОДООХОРОНИХ ТЕРИТОРІЙ ВОЛИНСЬКОГО ПОЛІССЯ

Обґрунтовано потребу удосконалення мережі природоохоронних об'єктів регіону Волинського Полісся і оптимізації їх структури шляхом створення природних заповідників. Показано доцільність створення заповідника „Черемський”, що представлятиме в цій мережі специфічну регіональну рослинність.

Yashchenko P.T., Khymyn M.V.

About of the need of improvement of the network nature conservation territory in Voynian Polissya

The need for improvement of nature conservation objects network in Volynian Polissya region and their structure optimization by means of creation of nature reserve were proved. Expedience by create of the nature reserve „Cheremsky”, which will be represent of regional specific vegetation in this network were significant.

До пріоритетних напрямків природоохоронної діяльності в Україні на сьогодні слід включити потребу удосконалення мережі існуючих природоохоронних територій і підвищення їх репрезентативності. Оскільки природозаповідний фонд структурований за адміністративним (на рівні областей та районів) поділом, то одним із шляхів вирішення цих проблем може бути оптимізація рангової структури природоохоронної мережі і збільшення її площі шляхом створення об'єктів відсутніх статусних категорій на обласному рівні. Важливим аспектом соціологічних досліджень є й оцінка ефективності функціонування як окремих природоохоронних об'єктів, так і мережі в цілому на регіональному, обласному та державному рівнях.

У формуванні та вивченні мережі природоохоронних територій України виділяють [2] декілька етапів, зокрема:

1) створення розрізнених природоохоронних об'єктів різних рангів для збереження окремих цінних компонентів природних екосистем;

2) організації мережі таких об'єктів на ботаніко-географічних засадах;

Проблема біорізноманіття — традиції і пріоритети

3) проведення соціологічної оцінки окремих об'єктів за комплексом ознак та оцінка репрезентативності існуючої мережі природоохоронних територій в цілому;

4) удосконалення (з врахуванням такої оцінки) структури мережі об'єктів на екологічних та соціологічних засадах, доповнення мережі новими об'єктами з метою підвищення її репрезентативності.

Останнє вже апробується для регіону Полісся України, для якого запропоновано проєкт екологічної мережі [1]. Типовими ж для України на сьогодні є другий і третій етапи формування й дослідження природно-заповідної мережі, і лише поодиноким регіонам притаманний перехід до четвертого етапу.

На даний період в Україні вже сформовано мережу природоохоронних територій, що охоплює 16 природних і 4 біосферні заповідники, 10 національних природних парків, 277 заказників загальнодержавного та 2014 місцевого значення, 26 регіональних ландшафтних парків, 471 заповідне урочище та значну кількість об'єктів інших категорій — ботанічних садів, дендропарків, парків-пам'яток садово-паркового мистецтва [7]. Визначено й перспективи розвитку мережі та перелік можливих об'єктів для розширення природно-заповідного фонду України [8]. Проте залишаються досі ще не вирішеними цілий ряд функціональних проблем заповідної справи, важливішими з яких у ботанічному аспекті є розробка стратегії і режимів збереження фітосистем, удосконалення наукових основ їх охорони, оцінка фітобіотичної репрезентативності мережі існуючих природоохоронних об'єктів та пошук шляхів її підвищення.

Стосовно останньої проблеми, термін „фітобіотична репрезентативність“ застосовується нами для відображення природоохоронної значущості окремих особливо охоронюваних територій щодо їх мережі чи якогось регіону за певним обраним критерієм (флористичним, фітоценотичним, типологічним, біогеоценотичним тощо), або ж їх мережі щодо регіону, або ж регіону щодо територіально більшої структури — області, краю тощо. На сьогодні ще нема єдиного усталеного і узагальнюючого показника для відображення ролі природоохоронного об'єкта у регіоні, у мережі природоохоронних територій чи в порівнянні з сусіднім об'єктом аналогічного рангу. Тому для характеристики фітобіотичної репрезентативності (ФР) об'єктів природно-заповідного фонду можуть застосовуватися різні критерії (флористичний, фітоценотичний, типологічний чи біотопічний, фітосоціологічний, структурно-ландшафтний тощо), але, на наш погляд, всі вони повинні певним чином відображати і специфіку, і типові риси модельного об'єкта порівняно з сусідніми об'єктами, їх мережею чи регіоном в цілому. Тобто „репрезентативність“ повинна бути поняттям узагальнюючим, інтегральним, а показник може бути виражений як усереднений індекс сукупності ознак (наприклад, у відсотках).

Визначення репрезентативності природоохоронних об'єктів на рівні регіональному чи адміністративно-обласному передбачає, крім оцінки їх природоохоронного значення за вказаними характеристиками фітобіоти, ще й аналіз репрезентативності структурної, яку можна характеризувати за співвідношенням площ об'єктів різних статусних категорій та їх чисельності. Ці параметри також певною мірою відображають і рівень фітобіотичної репрезентативності мережі природоохоронних об'єктів, опосередковано характеризуючи ступінь представленості та рівень охоронності біотичного різноманіття у об'єктах.

Дані щодо статусної структури мережі ДПЗФ України станом на 1.01.1998 року наведені у бюлетні „Жива Україна“ №15 за 1998 рік, але вони потребу-

ють щорічного уточнення, бо за останній час тільки на Львівщині створені два великі національні парки, зокрема „Яворівський“ та „Сколівські Бескиди“, сформовано заповідні об'єкти і в багатьох інших регіонах України. До того ж оцінка такої структури з регіональних позицій, як і розгляд перспектив формування регіональних екологічних мереж, зокрема для Карпат, Західного Полісся, Волинно-Поділья, а також характеристика їх репрезентативності для рівнинних та гірських територій, поки що не висвітлені.

Аналіз структури мережі природоохоронних територій Волинської області свідчить, що за параметром статусності вона не заповнена остаточно, а рівень відображення екологічної специфічності власне поліського регіону в межах області є недостатнім. Тут, зокрема, не представлена така категорія природоохоронних об'єктів, як природний заповідник. Для регіону відсутність природного заповідника великої площі лише частково компенсується наявністю Поліського природного заповідника на Центральному Поліссі (що відображає давній принцип — „кожній природній зоні — заповідник“), новоствореного заповідника на Рівненщині та Шацького національного природного парку з досить великою заповідною зоною. Це свідчить про доцільність організації природного заповідника власне на Волинському Поліссі; створення такого об'єкта сприятиме збереженню біорізноманіття регіону, своєрідних рис його рослинності.

З інших природоохоронних об'єктів на Волинському Поліссі на 01.01.1998 р. знаходилося 3 заказники загальнодержавного значення (з 6-ти у Волинській області), 47 заказників місцевого значення (з 156 по області), 37 пам'яток природи місцевого значення (з 120 по області), є 3 пам'ятки природи загальнодержавного значення. Статусний розподіл об'єктів та співвідношення площ природоохоронних об'єктів у регіоні та в області в цілому відображає таблиця 1.

Станом на 01.01.1999 р. мережа охоплювала 16 заказників загальнодержавного значення та 184 — місцевого значення, а також 131 пам'ятку природи та 26 заповідних урочищ [9].

Природні заповідники на сьогодні вважаються однією з ефективних форм охорони та збереження природних екосистем, і в першу чергу унікальних. Саме вони, як найбільш вагома категорія природоохоронних об'єктів, покликані забезпечувати збереження біорізноманіття певного регіону, відображати його тинювість і специфіку, певний рівень об'єктної, мережної та регіональної репрезентативності. Тому створення на Волинському Поліссі власне природного заповідника ми розглядаємо і як один із оптимальних заходів підвищення репрезентативності мережі природоохоронних об'єктів регіону Західного Полісся в цілому.

Природних об'єктів на Волинському Поліссі, які заслуговують на охорону на найвищому рівні, є декілька. Враховуючи те, що заповідники повинні репрезентувати, перш за все, характер рослинного покриву краю, доцільним є виділення болотно-лісового заповідника, що відображав би особливості ландшафтів та рослинності й Західного Полісся. Такий об'єкт може бути створений на базі заказників державного значення „Черемський“ (площа 903 га) та „Карасинський“ (площа 225 га) після відповідного їх об'єднання та розширення території, з подальшим природоохоронним її впорядкуванням. На сьогодні вже зарезервовано для настуного заповідання територію площею 2968 га.

Табл. 1. Розподіл природоохоронних об'єктів Волинської області за категоріями та площею станом на 1.01.1998 (без урахування ботанічних садів, дендропарків та парків-пам'яток садово-паркового мистецтва)

№№	Категорія об'єктів	В області		Волинське Полісся		В Україні		%
		к-сть	площа, га	к-сть	площа, га	к-сть	площа, тис. га	
1	Природні заповідники	—	—	—	—	14	126,5	5,5
2	Біосферні заповідники	—	—	—	—	3	178,5	7,9
3	Національні парки	1	32515	1	32515	7	485,2	1,5
4	Заказники:							
	• загальнодержавного значення	6	2053	3	1083	277	352,7	15,7
	• місцевого значення	156	58235	47	7502	2015	604,2	26,8
5	Пам'ятки природи:							
	• загальнодержавного значення	3	120	3	120	131	5,7	0,03
	• місцевого значення	150	663	37	44	2827	14,6	0,06
7	Регіональні ландшафтні парки	1	22628	1	22628	26	385,5	7,1
8	Заповідні урочища	25	8467	5	3527	741	80,5	3,5
	Всього	348	124737	99	67441	6041	2250,9	98,1
	% заповідання по області		5,5	—	—	—	—	—
	% заповідання по Україні		3,66	—	—	—	—	—
	Репрезентативність регіональна:							
	за площею		54 %	—	—	—	—	—
	за кількістю об'єктів		28 %	—	—	—	—	—

Проектований природний заповідник „Черемський“ може виконувати такі завданням як:

- збереження унікального для Західного Полісся болота „Черемське“;
- підтримка природних умов, необхідних для існування й збереження тут типових та унікальних рослинних угруповань і популяцій рідкісних видів гігрофільних рослин, занесених до Червоної книги України та Європейського Червоного списку рослин;
- збереження місць розмноження, скупчення та харчування рідкісних видів тварин, занесених до Червоної книги України і Європейського Червоного списку тварин, що знаходяться під загрозою знищення у світових масштабах;
- охорона еталонних для Західного Полісся ландшафтів та цінних природних комплексів для запровадження в майбутньому комплексного довготривалого моніторингу;
- організація і проведення наукових досліджень та спостережень за станом природних екосистем, що не зазнали впливу осушувальних меліорацій;
- поширення природоохоронних знань серед населення.

За геоботанічним районуванням [3] територія проектного заповідника „Черемський“ належить до Зарічянського (Західного) підрайону Зарічянсько-Висоцько-Сарненського геоботанічного району соснових лісів чорнично-зеленомохових та боліт різних типів Поліської підпровінції. Характерною рисою району є найвища в минулому серед геоботанічних районів України заболоченість території (близько 25 %) та низький ступінь її розораності.

Сучасний рослинний покрив проектного заповідника представлений, в основному, лісовими й болотними угрупованнями, частково водною і лучною рослинністю [4–6]. Оскільки територія Карасинського лісництва фактично не зазнала впливу осушувальної меліорації, що проводилася на Волинському Поліссі у 60-ті роки, то рослинний покрив цієї території має риси природного, первинного, на якому вплив людини позначився відносно не дуже сильно.

Болотні масиви проектного заповідника оточені лісами Карасинського лісництва Маневинського держлісгоспу, що сформувалися, переважно, на піщаних і супіщаних дерново-підзолистих (на них припадає близько 70 % території) та торфово-болотних ґрунтах (займають близько 30 % проектного заповідника території). Тому діпазон типів лісу на території заповідника досить широкий — від сухих соснових борів до мокрих чорновільхових сугрудів.

Основні площі у проектному заповіднику „Черемський“ займають лісові угруповання (близько 70 % території), основна частина яких — природного походження. Переважаючими по площі є соснові ліси, що зростають навколо болотного масиву і охоплюють близько 70 % площі всіх лісів заповідника. Порівняно великі площі займають природні ліси з перевагою вільхи чорної (до 20 %). Значною є й частка берези в лісах; решта ж порід трапляється тут на невеликих площах. Розподіл насаджень за класами віку нерівномірний, переважають соснові насадження 3, 4, 5, 6 класів віку при невеликій участі лісів 1, 2, 8 класів. Середньовікові та пристигаючі ліси тут займають великі площі колишніх старооранок, що були заліснені у новітній час як природним способом, так і шляхом створення лісових культур.

Найбільш поширеними типами лісу в межах проектного заповідника є соснові бори, а основною типотвірною породою є сосна звичайна; участь супутніх порід, зокрема берези, у сосняках невисока внаслідок проведених у недалекому минулому рубок догляду.

Найбільші площі займають такі типи лісу як свіжий і вологий сосновий бір, свіжий і вологий дубово-сосновий суббір. Значну частину території займає й мокрий чорновільховий сугруд.

Територія проектного заповідника знаходиться в межах користування Карасинського лісництва Маневинського держлісгоспу. Однак болотний масив та оточуючі його ліси добре збереглися від інтенсивного антропогенного впливу, бо вже давно (з 1970-го року) їм надано статус ботанічного заказника загальнодержавного значення „Черемський“ з охоронною зоною, а також загальнозоологічного заказника місцевого значення „Карасинський“. Через важкодоступність території (низинний рельєф, значна заболоченість, відсутність шляхів загального призначення), тут тривалий час не проводилися ні рубки головного користування, ні інші види рубок. Побічне користування лісом в силу зазначеної специфіки природних умов та наявності об'єктів природоохоронного фонду також практично не ведеться; до вищелування заказників тут на окремих ділянках лише проводили заготівлю живиці. Випас і прогін худоби в межах цієї території відсутній у зв'язку з віддаленістю території від населених пунктів та відсутністю відповідної кормової бази для випасання худоби. Необхідно зазначити також і низьку рентабельність ведення лісового господарства в межах заказників.

Все це може служити додатковим свідченням доцільності створення тут природного заповідника, характеризує можливість реального виконання цим об'єктом природоохоронних функцій, забезпечення режиму суворої охорони природних

екосистем. Організація заповідника сприятиме також підвищенню регіональної репрезентативності мережі природоохоронних територій як регіону Західного Полісся, так і Волинської області в цілому. Створення ж об'єктів відсутніх категорій на обласному рівні можна розглядати як один із шляхів підвищення мережної репрезентативності та як важливе доповнення до наукового обґрунтування доцільності вичленування Поліського біосферного заповідника.

Література

1. Андрієнко Т., Онищенко В., Лукаш О. Екологічна мережа Українського Полісся: розбудова національної екомережі / Жива Україна (екол. бюл.). — К., 1998. — № 11–12. — С. 6–8.
2. Андриенко Т.Л., Шеляг-Сосонко Ю.Р. Растительный мир Украинского Полесья в аспекте его охраны. — К.: Наук. думка, 1983. — 216 с.
3. Геоботаничне районування Української РСР. — К.: Наук. думка. — 1977. — 303 с.
4. Микушко В.К. Сосновые леса равнинной части УССР. — К.: Наук. думка. 1978. — 255 с.
5. Природа Волинської області. — Львів: Вища школа, 1975. — 147 с.
6. Прядко Е.П. Распеленность и стратиграфия болота Черемонского в Западном Полесье // Вопросы физиологии, биохимии, цитологии и флоры Украины. — К.: Наук. думка, 1974. — С. 28–30.
7. Жива Україна / Екол. бюл. — 1998. — № 11–12. — 16 с.
8. Жива Україна / Екол. бюл. — 1998. — № 15. — 16 с.
9. Природно-заповідний фонд Волинської області // Упор.: Михайло Химин та ін. / Огляд територій і об'єктів природно-заповідного фонду в розрізі районів. — Луцьк: Інціал, 1999. — 48 с.

УДК 557.4/634.9/599.423

І.В. Делеган

Український державний лісотехнічний університет

ОХОРОНА РІЗНОМАНІТТЯ МИСЛИВСЬКИХ ТВАРИН: ПРАВОВІ АСПЕКТИ

У нормативно-правових актах України, які регулюють відносини щодо охорони та використання мисливських тварин, не всі питання викладені узгоджено і послідовно, що ускладнює застосування норм права про тваринний світ та їх неоднозначне тлумачення. Констатується, що такси для нарахування розміру стягнення за збитки, заподіяні добуванням або знищенням диких звірів і птахів застаріли. З огляду на входження України у правове поле європейського та світового законодавства запропоновано: розробити на ринкових засадах нові орієнтовні такси мінімального розміру відшкодування збитків, завданих незаконним добуванням або знищенням мисливських тварин; прийняти, на першому етапі, єдиний Кодекс про тваринний світ, на другому — Екологічний Кодекс України.

Delegan I.V.

Legal aspects of protection of the hunting animals

In the normative legal certificates of Ukraine, which adjust protection and use of the hunting animals, not all questions are mutually coordinated. It complicates application of norms of the right concerning an animal. Their different comprehension takes place. The rates of the penalties for infringement of the laws have become outdated. It is offered to improve the Ukrainian legislation on protection of animals. It is necessary to be guided by the European legal standards. It is necessary to develop and to ratify the Code of the laws about the wildlows of Ukraine and Ecological code of Ukraine.

Чисельність основних видів мисливських тварин в Україні у десятки разів нижча ніж в країнах Західної Європи [1–5]. Причини багато, серед них далеко не останнє місце посідають різного роду правопорушення. Так, кількість протоколів на порушення правил полювання дорівнює 5–6 тисяч, а конфіскованої вогнепальної зброї — 100–500 одиниць на рік. Звідси — актуальність та значимість правових аспектів охорони тваринного світу в цілому та мисливських тварин зокрема. Перші спроби правового регулювання охорони й використання мисливських тварин відомі з часів Ярослава Мудрого. У „Руській правді“ — правничому кодексі Київської Русі — вже існувала чітка система правової оцінки використання природних ресурсів і передбачалося відшкодування заподіяних збитків. За шкоду, заподіяну мисливським тваринам кара була так ж сувора, як і за негідні вчинки щодо людини. Тому було багато в княжих лісах і стенах дикого звіра, птахів та бджіл. У зібранні Малоросійських прав (1807 р.) зазначається: ... „Чи хтось силою бобра поб'є, чи злодійськи забере, той за наругу, і скільки б їх забив, має платити. За чорного бобра чотири кони, а за карого дві кони просить“.

Відомо, що доцільність та рівень правового регулювання багато в чому залежить від соціальної цінності та характеру об'єктів суспільних відносин, щодо яких воно здійснюється. Соціальна цінність дикої фауни, обумовлена її природними властивостями, виявляється у різних аспектах. „Тваринний світ є одним з основних компонентів навколишнього природного середовища, національним багатством України, джерелом духовного та естетичного збагачення і виховання людей, об'єктом наукових досліджень, а також важливою базою для одержання промислової і лікарської сировини, харчових продуктів та інших матеріальних цінностей“ [6]. Згідно зі ст. 4 Закону України „Про тваринний світ“, мисливські тварини є природним ресурсом загальнодержавного значення. Суб'єктом права загальнодержавної власності на тваринний світ є держава в особі Верховної Ради України. Водночас мисливські тварини є об'єктом права власності українського народу. Від імені українського народу права власника мисливських тварин здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, визначених Конституцією України. Правове регулювання у сфері охорони відтворення та раціонального використання мисливських тварин держава здійснює шляхом природоохоронного законодавства. Проте, ефективність їх практичного застосування залишається низькою. Це визнає й Верховний Суд України. Так, у Постанові Пленуму Верховного Суду України від 26 січня 1990р., №1, зі змінами, внесеними постановами Пленумів від 4 червня 1993 р., №3, від 3 січня 1995 р., та від 1 липня 1996 р., №1 зазначено, що в діяльності природоохоронних органів і судів є істотні недоліки та звернуто увагу на те, що серед чинників, які впливають на ефективність природоохоронної діяльності є: недооцінка суспільної небезпечності порушень законів про охорону природи, призначення м'яких покарань порушникам, неправильної кваліфікації їх дій тощо. У цьому контексті на особливу увагу заслуговують проблеми, що виникають при встановленні розміру відшкодування збитків, завданих унаслідок порушення законодавства у галузі мисливського господарства. При цьому під збитками розуміються не тільки витрати власника чи користувача мисливських угідь, втрату або пошкодження його майна, а також не одержані доходи, які він одержав би, як би не було заподіяно шкоди, а й порушення основних вимог та принципів охорони раціонального використання і відтворення тваринного світу внаслідок небажаної зміни цілісності природних угрупувань тварин, популяцій, їх вікової і стадової структури та просторового розміщення.